

СВІТЛОМ ОПРОМІНЕНА ДУША (до 70-річчя від дня народження Лідії Герасимівни Тесличко)

Доцент кафедри української літератури, кандидат філологічних наук, доповіданий педагог, активний науковець Лідія Герасимівна Тесличко пов'язала все своє життя з Ужгородським університетом. Двадцять

шість років роботи на кафедрі були для неї періодом фахового зростання й утвердження, заслуженого визнання як висококваліфікованого викладача вишу. Розробка та читання таких основних курсів, як історія української літератури другої половини XIX століття, література народів СРСР, ряду важливих спеціальних свідчили про її високу працездатність, вимогливість до себе та надзвичайну відповідальність. Близько шістдесяти наукових та навчально-методичних праць, виступи на наукових конференціях різних рівнів підтверджували фахову кваліфікацію Лідії Герасимівни, її систематичне самовдосконалення.

На кафедрі української літератури Л. Г. Тесличко розпочала працювати в 1980 році, маючи вже дев'ять років погодинного педагогічного стажу. Відразу Лідії Герасимівни було доручено читати для українського та російського відділень важливий курс – української літератури II половини XIX століття. Вона докладала чимало зусиль, щоб відійти від ідеологічно усталених схем і подати його студентам цікаво, розкрити самобутність національного культурно-мистецького розвитку крізь призму життя і творчості вершинних письменницьких постатей. У педагогічному навантаженні Лідії Герасимівни були також практичні заняття з давньої літератури, заняття на підготовчому відділенні, керівництво курсовими та дипломними роботами, педагогічною практикою. З часом, з огляду на необхідність викладати мовами інших національностей, зокрема російською (для російського та угорського відділень), їй було ще доручено читати загальний курс літератури народів СРСР. Складність і важливість його Л. Г. Тесличко усвідомлювала дуже добре. Тому, опрацювавши наявну в Ужгородських бібліотеках літературу, вона набувала знань у наукових бібліотеках Мінська, Москви, Самарканда, роздобувала художні тексти та літературно-критичні праці. У результаті – лекції Лідії Герасимівни відзначалися науковою глибиною, ґрунтовністю, були цікавими, багатими на факти з історії різних літератур, представлених видатними іменами та творами.

Педагогічній діяльності Л. Г. Тесличко сприяла її наукова підготовка та дослідницькі зацікавлення. Навчаючись протягом 1974-1978 рр. в аспірантурі при Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Рильського АН УРСР за спеціальністю „фольклористика”, вона виконала та успішно захистила в 1980 році кандидатську дисертацію на тему „Вивчення російської народнопоетичної творчості на Україні в радянський період”. Окрім наукових досліджень із зазначеної теми, Лідія Герасимівна проводить спостереження над типологічними явищами у творчості митців української та інших літератур („Т. Шевченко і А. Церетелі”, „Своєрідність творчості Галактіона Табідзе”), досліджує тему міжнародних взаємин у посланнях Т. Шевченка, виступає на сторінках фахових видань зі статтями про проблеми реформування вузівського літературознавства, методики проведення фольклорної практики студентів та ін. Наукові зацікавлення Л. Г. Тесличко торкаються й царини крайового письменства. Вона досліджує своєрідність творів збірки О. Духновича „Діло от безділля”, традиції О. Духновича у творчості О. Митрака, жанрово-стильові особливості творів О. Митрака, поетичну творчість Володимира Ладичця. Цікаві спостереження дослідниці й над українською літературою другої половини XIX століття, про що свідчать такі її праці, як „Ідея єдності українського народу в ліриці Ю. Федьковича”, „До проблематики статті Лесі Українки „Малорусские писатели на Буковине”, „Своєрідність жанру послання в творчості П. Грабовського”, „Вірші-посвяти Т. Шевченкові в українській поезії другої половини XIX ст.”, „Стаття І. Франка „Михайло П. Старицький” та її значення для вивчення історії української літератури”, „Жанр вірша-портрета у ліриці Я. Щоголева” тощо. Працею „Наукова діяльність і спадщина Миколи Лакизи” Л. Г. Тесличко доповнила серію видань про відомих педагогів і науковців Ужгородського університету.

Навчально-методична робота, як і наукова, була для Лідії Герасимівни творчим процесом. Для кращого засвоєння основного курсу історії літератури вона видала кілька методичних посібників, впроваджувала різні форми контролю за самостійною роботою студентів: проводила колоквіуми, перевірку читання художніх текстів, опрацювання наукової літератури, конспектування необхідних праць, не шкодувала часу для індивідуальної роботи зі студентами. На заліках та іспитах завжди була неупередженою і вимогливою, чим заслужила розуміння і повагу студентів.

Перегортаю особову справу Л. Г. Тесличко, і в кожній, виданій їй характеристиці, у виступах колег під час обрання на посаду чи обговоренні її лекцій поруч із професійністю, відзначено активну

участь у громадській роботі університету, факультету, кафедри. Дійсно, активна життєва позиція Лідії Герасимівни була завжди помітною. Вона проводила, як це й вимагалось у свій час, лекторську роботу серед населення, була членом громадських та партійних організацій, членом науково-методичної ради університету, брала участь у випуску стінгазети „Університетський працівник”, а працюючи на факультеті, входила до складу вченої ради, очолювала художню раду, студентське наукове товариство, готувала та проводила зі студентами літературні вечори, була академнаставником. Тринадцять років Л.Г.Тесличко працювала Вченим секретарем Ради університету.

У ставленні до основної роботи та доручень Лідія Герасимівна виявляла сумлінність, особисту ініціативу, творчий підхід. Саме такі якості давали їй можливість успішно справлятися на різних займаних нею після закінчення філологічного факультету нашого вузу посадах: секретаря загальнонаукового факультету, диспетчера навчальної частини, керівника виробничої практики, т.в.о. начальника навчальної частини, відповідального за проведення стажування випускників університету та запрошення вчених. Гідна подиву працездатність Л.Г.Тесличко проявлялася й у здатності виконувати одночасно погодинне навантаження на кафедрі української мови, а згодом і літератури та навчатися в аспірантурі. Тож на кафедру української літератури Лідія Герасимівна прийшла з великим життєвим досвідом. А вибір свого професійного шляху вона здійснила задовго до цього. Що зумовило саме педагогічний напрям, – нам якось ніколи не випадало з'ясувати. Та, думаю, темпераментна вдача, організаторські здібності, життєлюбність і людинолюбність були визначальними чинниками такого вибору. А ще, напевне, щире прагнення вибитися „в люди” дитині з неможливої повоєнної родини, у якій були ще „діти війни”. Батько Лідії Герасимівни загинув на фронті в 1944

році, коли їй було всього п'ять років. Мама від ранку до ночі працювала в колгоспі, а діти поралися по господарству й осягали самотужки шкільну науку. Іноді Лідія Герасимівна згадувала, як бідувала родина по війні, коли за податки забирали навіть подушки, як знесилювала їх, малих дівчаток, тяжка праця у полі разом з мамою. „От тоді, – зізнавалася Лідія Герасимівна, – я зненавиділа каторжну працю на землі”.

Після закінчення школи шлях Лідії Герасимівни з рідних Лаврівців, що на Хмельниччині, прослався до Острозького педучилища, яке вона успішно закінчила в 1957 році, а потім і до Закарпаття, в Ужгородський державний університет, де навчалася з 1957 до 1962 року. Закінчивши з відзнакою філологічний факультет, продовжила осягати високу науку. В цьому була завжди наполегливою, невтомною, цілеспрямованою.

Усе життя Лідії Герасимівни характеризує її як особистість. Толерантність і розважливність поєднувалися в неї з принциповістю й прямоотою. Вона сприймала поради й зауваження, але на все мала свій погляд і власну позицію. Була мудрою в питаннях житейських, надзвичайно цінувала сім'ю, невтомно турбувалася про маму, залишалася порадицею братам і сестрі. Завжди приємно вражала своєю жіночою вишуканістю, інтелігентністю, естетичним смаком, що проявлявся і в сприйнятті сучасної моди. Цікава й відкрита у спілкуванні, Лідія Герасимівна легко оперувала фактами зі сфери культури, мистецтва, літератури, політики. Вона любила життя, була легкою на подорожі, кохалася у квітах. У своєму серці мала багато добра, якого нікому не шкодувала ні в слові, ні в справі. Тож хай і наше тепле слово буде доброю пам'яттю про цю щирю і світлу людину.

Валентина Барчан,
доктор філологічних наук,
завідувач кафедри української літератури
УжНУ